

Utbildningsinspektion
Rågenskolan
Förskoleklass, grundskola årskurs 1–5
Tingdalsskolan
Förskoleklass, grundskola årskurs 1–3

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolorna/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Rågenskolan den 7 och 8 februari och Tingdalsskolan den 9 februari 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Rågenskolan och Tingdalsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Rågenskolan och Tingdalsskolan intervjuades rektorn, lärare, förskollärare, fritidspedagoger, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolorna/rektorsområdet

Rågenskolan	Antal barn/elever
Förskoleverksamhet	130
Skolbarnsomsorg	60
Förskoleklass	20
Grundskola	170
Tingdalsskolan	Antal barn/elever
Förskoleverksamhet	120
Skolbarnsomsorg	69
Förskoleklass	19
Grundskola	81

Rågenskolan ligger i Åstorp och har norr och centrum som sitt upptagningsområde. I årskurs 4 tillkommer eleverna från Tingdalsskolan. Cirka 19 procent av skolans elever har utländsk bakgrund. I Rågenskolans rektorsområde bedrivs verksamhet inom förskola, familjedaghem, förskoleklass, grundskola årskurserna 1–5 och skolbarnsomsorg. Personal och elever arbetar i två arbetslag, Hundarna och Vargarna. Undervisningen bedrivs i åldershomogena klasser, förutom vid temaarbeten då de arbetar åldersblandat.

Tingdalsskolan ligger i Åstorps östra del och inom upptagningsområdet pågår nybyggnation och inflyttningen av barnfamiljer är redan stor. Detta har medfört att antalet elever har ökat de senaste åren och förväntas att fortsätta stiga. Cirka sju procent av eleverna har utländsk bakgrund. I rektorsområdet bedrivs verksamhet inom förskola, förskoleklass, grundskola årskurserna 1–3 och skolbarnsomsorg. Personal och elever arbetar i två arbetslag, Regnbågen och Arken.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Rågenskolan och Tingdalsskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Skolorna har till stora delar god måluppfyllelse när det gäller elevernas normer och värden. Vid Rågenskolan har inspektörerna särskilt noterat ett gott arbete med normer och värden och vid Tingdalsskolan en aktiv diskussion kring kunskaper. Båda skolorna har goda rutiner för att upptäcka och sätta in åtgärder för att möta elever i behov av särskilt stöd. Skolorna har resurser i form av lärartäthet och behörighet hos personalen för att kunna bedriva en god verksamhet. Rågenskolan har också tillgång till ett mycket bra skolbibliotek.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolorna bör utveckla former för att följa elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen samt utveckla arbetet för att ytterligare förbättra resultaten.
- Skolorna bör fortsätta att utveckla sina arbetsformer så att ett aktivt elevinflytande gynnas.
- Skolorna bör fortsätta utveckla arbetet med att förstärka kvaliteten i verksamheten genom att i större utsträckning involvera personalen, men även elever och föräldrar.
- Skolorna bör se över hur lärarna används, så att de i huvudsak undervisar i de ämnen de har utbildning för.
- Skolorna bör stärka samarbetet mellan förskoleklass och grundskola, så att intentionerna i läroplanen nås.
- Rågenskolan bör utveckla arbetet med att skriva åtgärdsprogram, så att de utgår ifrån elevens starka sidor.
- Rågenskolan bör förstärka den pedagogiska ledningen.
- Tingsdalsskolan bör fortsätta att i personalgruppen förankra hur skolans värdegrundsarbete skall bedrivas.

Inspektörerna bedömer att nedan angiven brist snarast skall åtgärdas.

- Skolorna ger svenska som andraspråk som stöd och inte som ett eget ämne (2 kap. 16 § grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94.

Vid skolorna följs elevernas kunskapsutveckling genom diagnostiska prov, nationella ämnesprov i årskurs 5 och genom olika tester i läsning, skrivning och taluppfattning. I andra ämnen än svenska, matematik och engelska fanns vid besökstillfället ingen samlad bild av elevernas kunskapsutveckling, varför inspektörerna inte kunnat bedöma stor del av verksamheten. Rågenskolan har dock planerat att införa klasskonferenser, där elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen skall stå i fokus. Inspektörerna bedömer att skolorna bör följa elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.

Tabell 1. Andelen elever som har nått målen i nationella ämnesprov

Årskurs 5	Rågenskolan		Åstorp	
	2004	2005	2004	2005
Svenska	85 %	79 %	92 %	94 %
Matematik	89 %	66 %	93 %	90 %
Engelska	94 %	82 %	95 %	95 %

Enligt Rågenskolans kvalitetsredovisning är resultatet år 2004 en förbättring jämfört med tidigare år, medan resultatet 2005 åter har försämrats. Skolan har analyserat resultaten och kommit fram till att det blev förändringar i sättet att bedöma de nationella ämnesproven och att förklaringen till de försämrade resultaten till viss del berodde på detta. Skolan har också under året inlett en satsning i att utveckla matematikundervisningen på grund av de försämrade resultaten i ämnet. Inspektörerna bedömer att Rågenskolan bör fortsätta sina diskussioner kring hur resultaten ytterligare kan förbättras.

Av intervjuerna framgår det att eleverna vid båda skolorna är väl medvetna om vikten av att visa respekt för varandra, att hålla sams och att ta ansvar. Däremot framhåller personalen vid båda skolorna att eleverna inte alltid lyckas tillämpa de teoretiska kunskaperna i praktiken. Vid Rågenskolan kunde inspektörerna notera att det rådde god arbetsro på lektionerna, samt att eleverna hade en trevlig samtalston mellan varandra. Denna bild bekräftas av föräldrarna och personalen, även om skolans egna mätningar visar att det är en ökande andel av de yngsta eleverna som känner sig utsatta under skoltid. Vid Tingdalsskolan framgår det av intervjuer med föräldrar och personal att språket och stämningen ibland kan bli hård mellan eleverna. Däremot är eleverna vid Tingdalsskolan genomgående duktiga på att ta ansvar. Inspektörerna bedömer att båda skolorna till stora delar har god måluppfyllelse när det gäller normer och värden, men att Tingdalsskolan bör fortsätta att utveckla sitt värdegrundsarbete för att ytterligare kunna förbättra resultaten.

Sammanfattning

Skolorna har till stora delar god måluppfyllelse när det gäller elevernas normer och värden, även om Tingdalsskolan bör fortsätta att utveckla sitt arbete för att kunna förbättra resultaten ytterligare. På liknande vis bör Rågenskolan fortsätta sina diskussioner kring hur elevernas kunskapsresultat mätt i nationella ämnesprov i årskurs 5 kan förbättras. Skolorna bör dessutom följa elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

I Rågenskolan har kompetensutveckling genomförts de senaste åren för att implementera värdegrunden. Detta har tagit sig uttryck i att samtlig personal arbetar förebyggande i verksamheten. Arbetet kan bestå av kompismassage, värderingsövningar och att personalen utgör förebilder i konfliktlösning. Satsningen har också inneburit att skolan har ett system med särskilda lärare som genast kan ta itu med de konflikter och problem som uppstår. Intervjuade elever och föräldrar bekräftar att personalen alltid tar tag i de situationer som uppstår samt att konflikterna blir lösta på skolan. Skolans handlingsprogram mot kränkande behandling är väl känt bland personal, elever och föräldrar och

skolan genomför varje år enkäter för att mäta elevernas trygghet och trivsel. Inspektörerna bedömer att Rågenskolan har ett mycket bra arbete med normer och värden.

Vid Tingdalsskolan genomförs också förebyggande insatser avseende normer och värden, bland annat genom att samtliga verksamheter använder sig av ett arbetsmaterial som heter Livsviktigt. Vissa satsningar har också under våren gjorts för att komma tillrätta med elevernas emellanåt hårda språkbruk. Personalen efterlyser dock kompetensutveckling inom konfliktlösning och intervjuade föräldrar framhåller att de upplever att olika lärare till viss del hanterar sina elevgrupper på olika sätt. Av skolans handlingsprogram mot kränkande behandling bör det också framgå tydligare vilka åtgärder skolan sätter in om en vuxen kränker elev. Inspektörerna bedömer att Tingdalsskolan har ett bra arbete med normer och värden, men bör fortsätta att utveckla det.

Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet framhåller att läraren, men ytterst rektorn, skall se till att alla elever får ett inflytande över undervisningens arbetsformer och innehåll, samt att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Av Rågenskolans arbetsplan framgår att lärarna på skolan skall satsa på att utveckla sina arbetssätt, så att elevernas inflytande över sitt lärande skall öka. Enligt rektorn är alla lärare involverade i detta arbete även om några kommit längre i att förverkliga läroplanens skrivningar. Särskilt de äldre intervjuade eleverna upplever att de har inflytande och att deras inflytande har ökat i förhållande till stigande ålder. I Tingdalsskolan ges eleverna främst möjlighet att utöva inflytande genom klassråd och elevråd. Intervjuade elever berättar att de genom majoritetsbeslut kan vara med och påverka vissa aktiviteter i skolan, men att det oftast är läraren som bestämmer undervisningens innehåll och arbetsformer. Däremot framhåller de att de har stora möjligheter till inflytande under fritidsverksamheten. Enligt rektorn har skolan påbörjat diskussioner kring elevinflytande i undervisningen med syfte att utveckla sitt arbete. Inspektörerna bedömer att Rågenskolan till vissa delar arbetar på ett mycket bra sätt för att gynna elevernas inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer i förhållande till deras ålder och mognad, men att arbetet bör utvecklas så att det innefattar samtliga lärare. Även Tingdalsskolan bör fortsätta i sitt utvecklingsarbete så att elevinflytandet gynnas.

Innehåll, organisering och stöd i undervisningen

Inspektörerna har sett exempel på bra pedagogisk verksamhet vid båda skolorna. Det finns dock bristande samsyn mellan årskurserna 1–3 och 4–5 vid Rågenskolan. Trots öppna dörrar arbetar lärarna till stora delar ensamma i sina klassrum.

Av läroplanen framgår att skolan för att kunna utvecklas kvalitativt ständigt skall föra en aktiv diskussion kring kunskaper, där skolan omprövar undervisningsmålen och metoderna samt följer upp elevernas resultat. Vid Rågenskolan är det framför allt i årskurserna 4 och 5 som lärarna arbetar med att medvetandegöra eleverna om målen i svenska, engelska och matematik. Detta leder till att de intervjuade eleverna väl känner till målen i dessa ämnen, även om de inte känner igen begreppet kursplaner. I övriga ämnen är dock inte målen kända i någon större utsträckning. Skolan har uppmärksammat behovet av att konkretisera kursplanerna och har som mål i sin arbetsplan att all personal skall kunna förmedla målen till föräldrar och elever. De har påbörjat ett arbete med att konkretisera kursplanens mål i matematik. Vid Tingdalsskolan finns lokala

konkretiseringar av kursplanerna som i många ämnen är mycket tydliga och på ett bra sätt bryter ner målen till olika nivåer. Enligt rektorn utgör dessa konkretiseringar underlag för bedömningarna i de individuella utvecklingsplanerna. Inspektörerna bedömer att Tingdalsskolan, genom arbetet med konkretiseringarna, för en aktiv diskussion kring kunskaper och har lagt en god grund för att kunna följa upp elevernas resultat i samtliga ämnen. Rågenskolan bör dock utveckla sitt arbete med att medvetandegöra eleverna om målen för samtliga ämnen.

Enligt läroplanen skall läraren utveckla samarbetet med förskoleklassen för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. Regeringens avsikt med en integration av förskolans så kallade sexårsverksamhet och skolan var att arbetslag med olika kompetenser skulle kunna utvecklas för att bättre möta barns olika behov av stöd och stimulans.¹ Av förarbetena till läroplanen framgår att syftet också var att förskolepedagogikens naturliga inslag av bland annat lek, omsorg och skapande skulle få genomslag i den övriga skolan. Vid båda skolorna är verksamheterna i förskoleklassen och årskurs 1 till största delen åtskilda. Även rent organisatoriskt är de åtskilda i Rågenskolan, då deras lokaler ligger på varsin sida av skolan. Visst samarbete äger dock rum i Tingdalsskolan då förskoleklassens barn har några arbetsstunder tillsammans med eleverna i årskurs 1. Inspektörerna bedömer att båda skolorna bör fortsätta att utveckla samarbetet så att intentionerna i läroplanen nås.

Båda skolorna har goda rutiner för att upptäcka och sätta in åtgärder för att möta elever i behov av särskilt stöd. Vid Rågenskolan arbetar specialpedagogerna på olika sätt i årskurserna 1–3 och 4–5, men de har påbörjat en diskussion för att få ett gemensamt förhållningssätt. Specialpedagogerna vid skolorna träffas i samband med övergångar från Tingdalsskolan till Rågenskolan.

Rågenskolans åtgärdsprogram är skrivna utifrån skiftande perspektiv och personalen efterlyser kompetensutveckling när det gäller att upprätta dem. Tingdalsskolans åtgärdsprogram utgår på ett mycket bra sätt ifrån elevernas starka sidor och har tydliga åtgärder kopplade till de behov som beskrivs. Inspektörerna bedömer att Tingdalsskolan upprättar åtgärdsprogram av god kvalitet medan Rågenskolan bör utveckla detta arbete.

Kvalitetsarbete, ledning och kommunikation

Båda skolorna har utvecklat en grundstruktur för att följa upp och utvärdera verksamheterna kontinuerligt under året. Vid båda skolorna uppger också rektorn och personalen att de inte för diskussioner kring och analyserar resultaten i någon större utsträckning som utgångspunkt för skolans utvecklingsarbete. Skolornas kvalitetsredovisningar uppfyller förordningens krav. Av intervjuer framgår dock att elever, föräldrar och i viss mån även personalen inte varit särskilt delaktiga i framtagandet av dem. Inspektörerna bedömer att skolorna har skapat en bra grund för kvalitetsarbetet, men att de bör utveckla arbetet.

Rektorn vid Rågenskolan är utbildad förskollärare och har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Rektorn är ansvarig för 60 personer och fem verksamheter. Av intervjuerna framgår att personalen, föräldrarna och eleverna har stort förtroende för rektorn, även om de också poängterar att hon har mycket att göra och sällan har möjlighet att vara ute i verksamheterna. Personalen efterlyser också mer pedagogisk ledning av rektorn i skolans utvecklingsarbete. De

¹ Regeringens skrivelse 1996/97:112

menar att rektorn alltid stöttar dem i deras tankar, men att hon tydligare kan styra skolans pedagogiska utveckling. Rektorsområdet har precis infört arbetslagsledare, men har ännu inte beslutat vilket ansvar eller vilken funktion de skall ha. Inspektörerna bedömer att styrningen och ledningen av Rågenskolan fungerar bra, även om den pedagogiska ledningen bör utvecklas.

Rektorn vid Tingdalsskolan är utbildad fritidsledare, har genomgått olika ledarskapsutbildningar och skall påbörja den statliga rektorsutbildningen. Rektorn är ansvarig för 50 personer och fyra verksamheter. Av intervjuerna framgår att personalen, föräldrarna och eleverna har stort förtroende för rektorn. Lärarna betonar att rektorn leder det pedagogiska utvecklingsarbetet i skolan på ett bra sätt, även om de önskar att hon i större utsträckning skulle vara ute i verksamheterna. Inom rektorsområdet finns arbetslagsledare. Inspektörerna bedömer att styrningen och ledningen av Tingdalsskolan fungerar bra.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att skolorna har ett bra arbete med normer och värden, men att Tingdalsskolan bör fortsätta att utveckla sitt värdegrundsarbete. Vid Rågenskolan arbetar lärarna så att elevernas inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer gynnas, men arbetet bör utvecklas så att det innefattar samtliga lärare. Även Tingdalsskolan bör fortsätta i sitt utvecklingsarbete så att elevinflytandet gynnas.

Inspektörerna bedömer att det vid Tingdalsskolan förs en aktiv diskussion kring kunskaper och att skolan lagt en god grund för att kunna följa upp elevernas resultat i samtliga ämnen. Rågenskolan bör dock utveckla sitt arbete med att medvetandegöra eleverna om målen för samtliga ämnen. Vidare bör skolorna fortsätta att utveckla samarbetet mellan förskoleklasserna och grundskolorna, så att intentionerna i läroplanen nås. Båda skolorna har goda rutiner för att upptäcka och sätta in åtgärder för att möta elever i behov av särskilt stöd. Tingdalsskolan upprättar åtgärdsprogram av god kvalitet, medan Rågenskolan bör utveckla detta arbete.

Inspektörerna bedömer att skolorna har skapat en god grund för kvalitetsarbetet, men att de bör utveckla arbetet. Styrningen och ledningen av skolorna fungerar bra även om den pedagogiska ledningen av Rågenskolan bör utvecklas.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Vid Rågenskolan är skolbiblioteket centralt placerat i skolan och fyller, på ett mycket bra sätt, en central funktion i undervisningen. Skolorna har en god tillgång till datorer och annan utrustning för att kunna erbjuda stöd och hjälp.

Antalet lärare på skolorna är enligt Skolverkets statistik omkring sju per hundra elever, vilket ligger i nivå med rikssnittet. Vid Tingdalsskolan har elevantalet ökat de senaste åren vilket innebär att klasser kan bestå av upp till 26 elever. Skolans lokaler är inte helt anpassade efter det elevantalet, varför det blir trångt i en del klassrum. Av intervjuerna framgår det dock att skolorna har möjlighet

att, utifrån barnens behov, skapa mindre undervisningsgrupper vid olika tillfällen. All personal vid skolorna har pedagogisk utbildning och många har också lång erfarenhet av yrket. Lärarna används som klasslärare oavsett vilken utbildning de har. Inspektörerna bedömer att skolan använder sig av de resurser som finns att tillgå på ett bra sätt, men att skolorna bör se över hur lärarna används så att de i huvudsak undervisar i de ämnen de har utbildning för.

Undervisningen i elevens val vid Rågenskolan ger eleverna, på ett mycket bra sätt, möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper i olika ämnen.

Av grundskoleförordningen framgår det att undervisning i svenska som andraspråk skall anordnas om det behövs för elever med utländsk bakgrund och att undervisningen skall anordnas i stället för undervisning i svenska. Vid båda skolorna anordnas svenska som andraspråk som en allmän stödåtgärd. Inspektörerna bedömer att skolan måste anordna svenska som andraspråk som ett eget ämne för de elever som har detta behov.

Sammanfattning

Skolorna har resurser i form av lärartäthet och behörighet hos personalen för att kunna bedriva en god verksamhet. Rågenskolan har också ett mycket bra skolbibliotek. Skolorna bör dock se över hur lärarna används så att de i huvudsak undervisar i de ämnen de har utbildning för.

Rågenskolans undervisning i elevens val utgör breddning och fördjupning av elevernas kunskaper i olika ämnen på ett mycket bra sätt, men skolorna måste anordna svenska som andraspråk som ett eget ämne för de elever som har detta behov.

Datum	Ort
2006-06-15	Lund

Helena Olivestam Torold
Ebba Svartz